

Itämeren mailla on vastuu arktisesta turvallisuudesta

Li Andersson

Vasemmistoliiton puheenjohtaja, kansanedustaja

Arktis on tärkeä myös Itämeren alueen näkökulmasta, sillä kahdeksasta arktisesta valtiosta viisi – Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Venäjä - ovat myös Itämeren maita. Suomen kannalta arktinen alue on nyt erityisen ajankohtainen, sillä Suomi aloitti kaksivuotisen kautensa Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana viime toukokuussa. Arktinen neuvosto on kahdeksan arktisen valtion - Islanti, Kanada, Norja, Ruotsi, Suomi, Tanska, Venäjä ja Yhdysvallat - muodostama yhteistyöfoorum. Sen tehtävänä on edistää arktisten valtioiden ja alkuperäisväestöjen yhteistyötä etenkin ympäristönsuojeluun ja kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä.

Arktinen alue on yhä maapallon puhtaimpia ja luonnontilaltaan parhaiten säilyneitä alueita. Kasvava kiinnostus Arktista kohtaan tuo monenlaisia uhkia alueelle.

Ilmastonmuutoksella on huomattava vaikutus arktisen alueen ympäristöön, sekä ihmisten että eläinten elinolosuhteisiin. Lisäksi uudet merireitit, alueen energia- ja mineraalivarannot ja lisääntyvä matkailu tuovat alueelle omat uhkansa.

Nyt puhutaan paljon esimerkiksi Koillisväylästä eli Pohjoisesta meritiestä. Se on Aasian pohjoispuolitse Atlantin valtamerestä Tyneenmereen johtava meritie, joka on suurimman osan vuotta jäässä. Ilmastonmuutoksen edetessä ja kriittisen infrastruktuurin kehittyessä Koillisväylä on kuitenkin muuttumassa laivaliikennekelpoiseksi. Tämä avasi uusia taloudellisia mahdollisuuksia, mutta toisi mukanaan myös valtavia riskejä.

Yhtenä turvallisuushkana Arktiksella nähdään myös suurvaltakonflikti. Arktis ei ole irrallaan maailmanpolitiikasta ja viime aikoina nähty Yhdysvaltojen ja Venäjän suhteiden kiristyminen voisi hyvin heijastua arktiseen yhteistyöhön. Esimerkiksi Ukrainan kriisillä on ollut vaikutuksia alueelle: Ukrainan

tilanteesta johtuvat talouspakotteet ovat johtaneet amerikkalaisyritysten vetäytymiseen venäläisistä energiahankkeista, joissa heidän ympäristötekologinen osaamisensa olisi ollut merkityksellistä. Maiden välinen poliittinen yhteistyö on kuitenkin toiminut poikkeuksellisen hyvin Arktisessa neuvostossa. Voikin todeta, että arktinen yhteistyö on osoitus siitä, että laajempikin kansainvälinen yhteistyö on edelleen mahdollista, jos vain on poliittista tahtoa.

Poliittista tahtoa tarvitaan, jotta kykenemme jatkossa torjumaan Arktisen turvallisuusuhat ja riskit. Tälläkin hetkellä Arktisesta etsitään uusia maakaasu- ja öljyesiintymiä, vaikka meidän tulisi päinvastoin luopua fossiilisista polttoaineista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Arktisen alueen elinvoimaisuus ja siellä asuvien ihmisten ja eläinten hyvinvointi edellyttävät, että kaikki toiminta Arktiksella pitää rakentaa kestäväälle, vastuulliselle perustalle.

Arktisen alueen turvallisuuspoliittisella kehityksellä on väistämättä vaikutuksia paitsi Itämeren arktisiin valtioihin, myös koko maailmaan. Arktisessa yhteistyössä oleellista on turvallisuuspoliittisen vakauden ylläpitäminen, ympäristökatastrofien estäminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Myös Itämeren arktisten maiden on kannettava tässä asiassa globaali vastuunsa.

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).